



Araştırma Makalesi

İran Çocuk ve Gençlik Edebiyatında Kadın Yazarlar

Berna Karagözoğlu*

ORCID: 0000-0001-7867-4724

Öz

Edebî eserler sadece İran'da değil tüm dünyada d asırlardır daha çok erkek yazar ve şairler tarafından üretilmiştir. Kadın yazar ve şairlerin sesi hak ettikleri şekilde duyulamamıştır. Ancak son yıllarda şaşkınlıkla görülmektedir ki İranlı kadın yazar ve şairlerin sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Kadınların kaleme aldıkları eserler, İran'da sevilerek takip edilmiş ve üzerinde ilmî tartışmalar yapılarak onların edebî statüsü belirginleşmiştir. Artık İran'da kadın yazarların sesleri de erkek yazarlar kadar duyulabilmektedir. Edebî eserlerin dağılımında çocuk ve gençlik edebiyatı büyük çoğunluğu oluşturan gruptur. Bu alanda da kadın yazarlar ürettikleri çok sayıda eserleri ile parlamaktadırlar. Böylece çocuklar sadece erkek yazarların değil kadın yazarların kitaplarını da tıpkı annelerinin masal ve hikâye anlatımlarından aldıkları hazla okumaktadırlar. Kadının duygu ve düşüncesi ile yoğrulmuş eserler onlara belki de öz anneleri ile kurdukları iletişim kadar yakın gelebilmektedir . Çalışmamızda hakkında bilgiye ulaştığımız çocuk ve gençlik edebiyatı alanında eserler veren İranlı kadın yazarlar, onların hayatları ve eserleri tanıtılmaya çalışılmıştır. Sayıları son zamanlarda artmış, makalemizde ismine yer verilemeyen İranlı diğer kadın yazarlar ise başka bir araştırma konusu olabilir. Bu sebeple çocuk ve gençlik edebiyatına ilgi duyan araştırmacılara, makalemizin ülkemizde bu alanda yazılmış ilk çalışma olması bakımından faydalı olacağı düşünülmektedir.

* Dr. Öğretim Üy., Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Fars Dili ve Edebiyatı Bölümü, E.posta: brnkrzgl@gmail.com

Karagözoğlu

Anahtar Kelimeler: İran çocuk ve gençlik edebiyatı, kadın yazarlar, İran edebiyatı, Farsça

Women Writers of Children and Youth Literature in Iran

Abstract

Literary works mainly were produced by male writers and poets for centuries, not only in Iran but also all over the world. The voice of women writers and poets was not heard as they deserved. However, it is seen with surprise that that the number of Iranian female writers and poets has been increasing in the recent years. The works of the women writers are well-liked and followed up in Iran and scientific debates took place about them and their literary status became more clearer. Now, in Iran, the voices of female authors can be heard as much as male writers. Children and youth literature constitutes the majority of literary work and female writers are shining with their numerous works in this field. Children read books not only by male authors but also by female authors and take pleasure of the works blended with woman's emotions and thoughts, just as they enjoy fairy tales and stories of their mothers.

In our study, we aimed to introduce Iranian women writers in the field of children and youth literature, provide information about their lives and works and make them recognized by the Turkish readers. We have given priority to the writers who are well-known in Iran with their outstanding works and who we can find detailed information. The number of Iranian female authors have recently increased and the ones whose names are not mentioned in our study may be topic of another research. We believe that our study is the first study written in this field and it can be beneficial to the researchers who are interested in child and youth literature.

Keywords: Iranian child and youth literature, women writers, Iranian literature, Persian

نویسندگان زن در ادبیات کودکان و نوجوانان ایران

چکیده

آثار ادبی نه تنها در ایران بلکه در جهان قرن‌ها توسط نویسندگان و شاعران مرد به وجود آمده اند و صدای زنان آنچنان که باید شنیده شود نشده است. اما در سال‌های اخیر روز به روز ما شاهد رشد حیرت آور زنان نویسنده در ایران بوده ایم. آثار نوشته شده توسط زنان نویسنده در ایران مورد استقبال مخاطبان قرار گرفته و با بحث‌های علمی جایگاه آن‌ها برجسته تر شده است. اکنون صدای زنان نویسنده ایرانی همانند صدای نویسندگان مرد در حال شنیده شدن است.

آثار ادبی ادبیات کودک و نوجوان در ادبیات جایگاه چشمگیری دارد و در این زمینه هم زنان نویسنده با آثار زیادی که به وجود آورده اند در حال درخشیدن هستند. اکنون کودکان نه تنها آثار مردان نویسنده را می‌خوانند بلکه آثار زنان نویسنده را نیز می‌خوانند و مثل لذتی که از داستان و قصه‌های مادر می‌برند، از آثاری را که با احساس زنانه به وجود آمده اند بهره‌مند می‌شوند.

در این مقاله کوشش بر آن شده است اسامی تعدادی از زنان نویسنده کودکان و نوجوانان را که در مورد زندگی‌نامه آن‌ها اطلاعاتی در دست است با آثار شان معرفی کنیم. زنان نویسنده ایرانی که تعداد آن‌ها رو به گسترش است و در مقاله ما گنجانده نشده است می‌تواند یک پژوهش جدا گانه را به خود اختصاص دهد. از این نگاه برای پژوهشگرانی که در زمینه ادبیات کودکان و نوجوانان علاقه دارند، این پژوهش می‌تواند به عنوان نخستین کار در کشور ما مفید واقع گردد.

کلید واژگان: ادبیات کودکان و نوجوانان ایران، نویسندگان زن ادبیات کودکان و نوجوانان ایران، نویسندگان

زنان ایران.

Женщины-Авторы в Иранской Детской и Юношеской Литературе

Резюме

На протяжении многих веков не только в иранской, но и в мировой литературе художественные произведения были плодом трудов преимущественно мужчин. Голос же женщин-авторов не получал должного отклика. Однако, в последние годы с удивлением можно наблюдать, что число иранских писательниц и поэтесс неукоснительно растет. За их творчеством с любовью следят, произведения обсуждают на научном уровне, тем самым закрепляя за авторами определенный литературный статус. Отныне голос женщин-авторов в Иране слышен так же отчетливо, как и голос мужчин. Большую часть художественных произведений составляет детская и юношеская литература. В этой области также существуют немало блестящих примеров женского литературного труда. Так, дети увлеченно читают не только мужчин-авторов, но и женщин, получая от этого схожее с рассказом матерей сказок и историй удовольствие. Произведения, написанные через призму женских чувств и мышления, возможно, кажутся им настолько близким, как и общение с собственной матерью. Данное исследование посвящено произведениям иранских женщин-авторов в области детской и юношеской литературы, их жизни и творчеству. В нашей статье преимущество отдается наиболее известным своими произведениями в Иране авторам, о которых удалось приобрести более подробные сведения. Число таких авторов постоянно растет, что позволяет те имена, которые не были охвачены в данной работе, стать предметом исследования дальнейших статей. Следовательно, для исследователей, которые заняты детской и юношеской литературой, эта первая в нашей стране статья на данную тему может оказаться полезной.

Ключевые слова: иранская детская и юношеская литература, женщины-авторы, иранская литература, фарси

زنانی که در رمان‌های نویسندگان و شعرهای شاعران قدیم موضوع بوده اند در صدهای اخیر زنان نویسنده با آثار که خود نوشته اند به عنوان یک فرد مدرن جامعه نام شان را توانسته اند به گوش همگان برسانند. وجود و شخصیت زنان جامعه آسیا در گذشته، بیشتر تلاش بر این شده است که در پس زمینه قرار گیرند. زنانی که توانسته اند در کنار مردان جایگاه خود را بگیرند، بیشتر با کارهای خانه و تربیت فرزندان مشغول شده اند. اما در صدهای اخیر این اندیشه کم کم تکامل یافته و زنان هم توانسته اند در برخی از حرفه‌ها کارهای را که مردان انجام می‌دهند سپیم شوند.

ایران که بعد از انقلاب اسلامی به عنوان یک قوتی سر بسته در نظر قرار گرفته است، زنان در توسعه تاریخ خود به عنوان آزادی و حقوق در روند معکوس یکی از نمونه‌های نادر توجه را به روی خود جلب کرده اند.

ادبیات ایران فقط در محدوده جغرافیای خود منحصر قرار نگرفته است بلکه در جغرافیای دور نیز جان گرفته و در زمینه خود شاعران، نویسندگان و دانشمندان را پرورش داده است. به ویژه سرزمین‌های هند و پاکستان زمین حاصلخیزی برای به وجود آمدن آثار زبان فارسی است.

زنان در جامعه ایران، با وجود اینکه برای به کار گرفتن توانایی خود در محدودیت‌های قرار دارند، به خصوص در سال‌های اخیر صدای خود را همچنان که در عرصه‌های دیگر توانسته اند به گوش برسانند در زمینه ادبیات هم کارهای برجسته ای کرده اند.

زنانی نویسنده ای که روز به روز تعداد شان در حال گسترش است، به ویژه با داستان و رمان‌های خود در ادبیات ایران سپیم شده اند. ایران در بین سال‌های ۱۹۳۱ و ۱۹۶۰ فقط ۱۵ نویسنده زن در خود جای داده بود. در این دوران فاطمه سیاح تنها بانویی بود که در دانشگاه تهران عنوان پروفیسور برای وی داده شده است و در سال‌های ۱۹۴۱ و ۱۹۵۰ فقط سیمین دانشور در بین سال‌های ۱۹۵۱ و ۱۹۶۰ همانند ملکه بقای کرمانی، بهین دخت دارای، مهین تولی، کیوان دخت کیوانی، مریم ساووزی هم در داخل و هم در خارج از کشور آثاری به وجود آوردند.^۱

با نگاه در دوران اخیر مشاهده می‌شود که شمار نویسندگان زن رو به افزایش است و به خصوص نویسندگان امثال منیرو روانی‌پور، شهرنوش پاریسی پور و شاعران امثال پروین اعتصامی، سیمین بهبهانی، فروغ فرخ زاد، منیر طاها از کسانی هستند که به عنوان شخصیت‌های موفق ایرانی به عقل می‌رسد.

ما در این مقاله پژوهش خود را فقط روی زنان نویسنده ای که در عرصه ادبیات کودک و نوجوان آثاری نوشته اند، معطوف نموده و در مورد آثار ادبی و زندگی‌نامه آنها مطالب کوتاه کرده آوری نموده ایم.

افسانه شعبان‌نژاد

افسانه شعبان‌نژاد، شاعر و نویسنده ادبیات کودک و نوجوان، سال ۱۳۴۲ در شهداد کرمان به دنیا آمد و مدرک کارشناسی خود را در رشته زبان و ادبیات فارسی و کارشناسی ارشد خود را در رشته ادبیات نمایشی به دست آورد.

^۱Hasan Mirabedini, The History of Female Story Writers, Dastrasi Dar:1 Esfend 1396
http://www.iranchamber.com/literature/articles/history_female_storywriters.php.

Karagözoğlu

مسئولیت شورای شعر انتشارات کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، سردبیری برنامه خردسالان و کودکان در رادیو، سردبیری مجلات رشد نوآموز و رشد دانش‌آموز، عضویت در شورای شعر کیهان بچه‌ها، عضویت در شورای شعر و موسیقی و شورای نمایشنامه‌نویسی کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان و داوری چندین جشنواره از فعالیت‌های وی است.

او در سال ۲۰۱۰ کاندیدای دریافت جایزه آسترید لیندگرن، معتبرترین جایزه ادبی جهان در بخش کودک و نوجوان گردید

بیش از ۴۰۰ عنوان کتاب اعم از شعر، داستان، ترجمه و بازنویسی برای کودکان و نوجوانان منتشر نموده است که تعدادی جایزه کسب نموده و تعدادی دیگر به زبان‌های خارجی ترجمه شده است. «خوش به حال ماهی‌ها»، «بزرگراه»، «یک دانه بادام»، «این طرف صحرا، آن طرف صحرا»، «آب»، «بزغاله‌های ابری»، «ماه‌تی‌تی، کلاه‌تی‌تی»، «هیچ‌هیچ‌هیچانه»، «روزی، روزگاری» به زبان‌های خارجی ترجمه و «باغ هزار دختر» به خط بریل چاپ شده است. کتاب «ماست شیرین» وی در سال ۲۰۱۵، به فهرست کلاغ سفید کتابخانه بین‌المللی مونیخ نیز راه یافت. کتاب «شیشه آواز»، «زنبور و سیب قرمز»، «بادبادک و کلاغه»، «کلاغه به خورش نرسید»، «چشم‌های زمستانی» و «آی زنگوله، آی زنگوله» از مراسم کتاب سال وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی لوح تقدیر دریافت نموده و همچنین «آی زنگوله، آی زنگوله» برگزیده نخستین و سومین دوره جایزه ادبی پروین اعتصامی و برگزیده اولین و سومین جشنواره بین‌المللی شعر فجر نیز بوده است.

در برنامه‌های کودک و نوجوان شبکه‌های سراسری صدا و سیما از اشعار، فیلم‌نامه‌ها و داستان‌های خانم شعبان‌نژاد استفاده شده است که می‌توان به «برنامه‌های پاییزه»، «تابستانه»، «پری‌ک»، «شادمانه»، «سیب خنده»، «ب مثل بهار»، «گل گل گل اومد»، «دختر کدو تنبل»، «فتیله‌ای‌ها» اشاره کرد و بر اساس کتاب «صدای صنوبر» او سریال «صدای صنوبر» ساخته شده است.

از تازه‌ترین کتاب‌های وی، «مامانم را دوست دارم»، «پدربزرگم را دوست دارم»، «مادربزرگم را دوست دارم» و «خواهرم را دوست دارم» است. این آثار، قصه‌واره ایست منظوم و مصور برای مخاطبان خردسال که خردسال در این اثر با یکی از اعضای خانواده آشنا می‌شود و به نوعی چگونگی رفتار با این شخص و همراه بودن با او را یاد می‌گیرد.^۲

آتوسا صالحی

آتوسا صالحی شاعر، نویسنده و مترجم کتاب‌های کودکان و نوجوانان، متولد سال ۱۳۵۱ در تهران، در دوره دبیرستان در مسابقه خبرنگار افتخاری با نوشتن متنی برنده شد.

همکاری با مجله سروش نوجوان، قرار گرفتن در سمت یکی از سردبیران «مجله در مجله» از فعالیت‌های او بوده و نخستین کتابش را به اسم «با اجازه بهار» در سال ۱۳۷۵ منتشر نموده است که در مورد این کتاب نقدهای خوبی

² Afsaneye Shaban Nejad Dastresi Dar 1 Esfand 1386. Bar gerefte az tarnamaye: <http://www.afsaneshabannejad.com/index.php/fa/afsanehman/activities> 8.

Karagözoğlu

منتشر شده، جوایز مختلفی را این کتاب کسب کرده است و انتشارات «کانون فکری و پرورشی کودکان و نوجوانان» به عنوان کتاب سال انتخاب نموده است.

صالحی ده‌ها عنوان کتاب دیگر برای کودکان و نوجوانان منتشر شده و جوایزی متعددی از جشنواره های کتاب و مطبوعات دریافت کرده است که جایزه بانوی فرهنگ وزارت ارشاد و تندیس و لوح تقدیر سلام بچه ها برای کتاب «مثل همه مثل هیچ کس»، لوح زرین و دیپلم افتخار جشنواره مطبوعات کانون پرورش فکری و کتاب سال سلام بچه ها برای روایت مجموعه «قصه‌های شاهنامه» و قلم بلورین و دیپلم افتخار جشنواره مطبوعات وزارت ارشاد و لوح زرین و دیپلم افتخار جشنواره کتاب کانون پرورش فکری برای کتاب «دریای عزیز» از آن جمله اند.³

«دلم برای تو تنگ است» «کسی خواب میمون کوچولو را ندیده»، «حتی برای یک دقیقه کافی است»، «اندازه همه لالای ها دوست دارم»، «باغ وحش» و مجموعه «ماجراهی نارگل» از تألیفات دیگر وی برای کودک و نوجوان به شمار می‌آیند.

پروین دولت‌آبادی

پروین دولت‌آبادی سال ۱۳۰۳ در اصفهان به دنیا آمد و پس از نقل مکان خانواده‌اش به تهران، به ادامه تحصیل مشغول بود که در دوره دبیرستان شاعری‌اش شکوفا شد. او پس از دبیرستان، برای ادامه تحصیل به دانشکده هنرهای زیبا رفت، اما در پی بازدید از پرورشگاه کودکان بی‌سرپرست، درس را رها و در مقام مدیر پرورشگاه شهرداری، بدون دریافت حقوق به کار پرداخت. پروین در پرورشگاه به طور جدی به سرودن شعر کودک آغاز کرد و نخستین اشعارش در مجله پیک به چاپ رسید. در سال ۱۳۴۹ نخستین مجموعه شعر او با نام «شورآب» منتشر شد و در ۱۳۵۲ مجموعه «آتش و آب»، در ۱۳۶۹، مجموعه «گل را بشناس کودک من» و قصه منظوم «مرغ سرخ پاکوتاه» و در ۱۳۷۳، «بر قایق ابرها» را منتشر کرد که آخری بیش از چهارصد شعر او را از ۱۳۳۵ تا ۱۳۵۵ که اغلب در مجله پیک چاپ شده بودند، در بر می‌گرفت.

وی چند سال بعد به استخدام شرکت نفت درآمد و در هر دو دوره در بخش سوادآموزی کارگران به فعالیت انجام می‌داد. قرارگرفتن به عنوان یکی از ویراستاران بخش کتاب‌های کودکان انتشارات فرانکلین، گردآوری گنجینه ادبیات کودکان با همکاری لیلی ایمن آهی و بنیان‌گذاری انتشارات تخصصی ادبیات کودک به همراه پرویز ناتل خانلری از فعالیت‌های او در زمینه ادبیات کودکان ایران است.

از آثار این شاعر کودکان می‌توان به شوراب، بر قایق ابرها، باز می‌آید پرستو نغمه‌خوان، هلال نقره‌سار، در بلورین جامه انگوری و «گنجشک و وزغ» اشاره کرد.⁴

دولت‌آبادی در زمینه ادبیات کودکان آثاری مصور نیز منتشر کرد که یکی از آن‌ها با عنوان گل بادم بود که برنده جایزه شعر شورای کتاب کودک شد. شعر او، به‌ویژه سروده‌های مجموعه گل بادم، مملو از نگاه ساده و کودکانه، و در عین حال عمیق، به زندگی و پدیده‌های آن است؛ این نگاه بازتاب معصومیت و تجربه و مواجهه آن دو باهم است. او

³ Nabipour, Samin. 28 shahrivar 1392. Gape Hafte: Atousa Salehi, Navisande ve Motarjeme Asare koodakan... Rouznameye Iran, Sh. 5465, S. 11. Ketabak.

⁴ Moassesseye Pejoheshiye Tarikhe Edebiyate Koodakan, Parvin Dolatabadi. Dastresei Dar 3 Farvardin 1396. Bargerefte Az Tarnomaye: <https://koodaki.org/parvin-dolatabadi>.

Karagözoğlu

برخلاف برخی دیگر از شاعران کودک، زبان پند و اندرز را به‌کار نگرفته، بلکه مخاطب را به دیدن و چگونه دیدن و کودکانه دیدن فرا خوانده‌است⁵

وی پس از یک دوره بیماری، ۱۳۸۷ در ۸۴ سالگی در تهران درگذشت. دولت‌آبادی به شاعر کودکان شهرت یافت و برخی از اشعارش در کتابهای فارسی دوره دبستان به‌چاپ رسیده است.

پروین علی‌پور

پروین علی‌پور روانشناس، شاعر، نویسنده و مترجم کتاب کودکان و نوجوانان سال ۱۳۲۵ در مازندران به دنیا آمد. او در ده سالگی شعر می‌سروده و از ۱۴ سالگی شعرها و داستان‌ها و بعدها مقالات روانشناسی و تربیتی‌اش را در روزنامه‌ها و مجله‌ها چاپ می‌نمود و از سال ۱۳۶۹ فعالیت حرفه‌ای ادبی خود را آغاز نمود.

پروین علی‌پور در تهران بزرگ شد و تحصیلات خود را تا مقطع کارشناسی ارشد در رشته روان‌شناسی دانشگاه تهران ادامه داد.

به دلیل علاقه‌اش به ادبیات سال‌ها به عنوان دبیر ادبیات در آموزش و پرورش خدمت نمود و همچنین در سمت تهیه‌کننده و تکنولوژیست آموزشی در سیمای جمهوری اسلامی و همکاری با نشریات «کودکان»، «سلام بچه‌ها»، «سروش نوجوان» و ... از کارنامه‌های وی است.⁶

پروین علی‌پور تا کنون بیش از ۱۰۰ کتاب برای کودکان و نوجوانان تألیف و یا ترجمه کرده است.⁷

مجموعه «داستان‌های مهربانی»، «شب به خیر عزیزم»، «گل گلک»، «نازک نارنجی»، «خسته نباشی»، «آقا اجازه»، «خواب و قاب و بهار نارنج»، و مجموعه «ماجراهای زنبورک‌چولو» از جمله کارهای تألیفی وی اند.

خانم علی‌پور در داستان‌های مجموعه «ماجراهای زنبورک‌چولو» با نگاهی روانشناسانه به مشکلات بچه‌ها نگاه کرده و سعی کرده است مفاهیمی را که برای بچه‌ها قابل لمس است، در قالب داستان‌های کوتاه مطرح کند. شخصیت اصلی این داستان‌ها زنبورک است و به دلیل تمثیلی بودن بچه‌ها می‌توانند خود را جای او بگذارند.⁸

زهرادری

زهرادری، نویسنده، شاعر و از جمله زنان طنز نویس در حوزه شعر طنز در سال ۱۳۵۹ در اصفهان متولد و در رشته زبان و ادبیات فارسی مدرک کارشناسی ارشد گرفته است. سردبیری بخش شعر طنز سایت تخصصی شعر کوتاه ایران و جهان (آنات)، ترانه سرایی و همکاری با مطبوعات و ساخت ترانه‌های قرآنی برای کودکان از فعالیت‌های وی است.

زهرادری، در جشنواره سراسری طنز طهران در سال ۱۳۸۸، و جشنواره ملی جوان ایرانی در سال ۱۳۸۹ بخش شعر طنز برگزیده شد.⁹

⁵ Hadavi, Mostafa. 1385. Parvin Dolatabadi. Takere Shoaraye Ostane Esfahan, S. 136. Bayat. Reza Gorouhe Zaban ve Edebiyate Farsi.

⁶ Entesharate Soureya Mehr. 4 Esfand 1396. Parvin Alipour. Dastresi Dar 3 Farvardin 1396. Bar Gerefte Az Tarnomaye: <https://www.sooremehr.ir/fa/author/128> 8.

⁷ Ehtesham, Niloufar. Mosahebe Ba Khanome Parvin Alipour. Navisandeye Koodak va Nojavan. Nashreyeye Internetiye Javan. Bargerefte Az: <https://www.nojavanha.com/category/?p=4260>.

⁸ Alipour Parvin. 1391. Damghe Soukhte Mikharim. Tehran: Nashre Monadi Tarbiyat Chape Aval.

Karagözoğlu

او در زمینه ادبیات کودک و نوجوان، شعر کودکان و قصه‌هایی در قالب شعر کودکانه، آثار منتشر شده بسیاری دارد و کتاب «مارمولک با وجدان» اولین کتاب طنز وی است که در سال ۱۳۸۳ منتشر و با استقبال خوبی رو به رو شد.^۹

«سعید حالا پروفیسوره»، «من به دبستان اومدم»، «به سوی سلامتی»، «فیل توپولی چی کاره شد؟»، «مامان مهربون من کجایی؟»، «خوشم میاد بهت بگم بابایی»، «تولدت مبارک»، «یه مورچه بود که بد نبود»، «هلویی بود انقدری»، «یه مورچه بود که بد نبود»، «هلویی بود انقدری»، «من که کلاس اولم»، «وقتی که ورزش می‌کنم»، «لالالالا میاد بارون»، «بگو الفبا»، «سی شی حالا»، «خال خالی می‌خواد یاد بگیره»، «سفر فضایی آبدونه و گلدونه»، «کلاغ کوچولو قارقاری کجابه خواستگاری؟!»، «از همه رنگه دنیا»، «خواهر کوچولوی من»، «جیک و جیک و جیک، جوجه اومد»، «اون آقا که پلیسه»، «بنده مگس هستم»، «هفتادوسه تا دونه»، «پیشی ملوسه کچل شد»، «مادربزرگ پشمکی، پدربزرگ عینکی» و «خوشم میاد بهت بگم بابایی» و «جوجه من عروس شده» از دیگر آثار وی برای کودکان اند.

زهرایا

زهرایا پژوهشگر، نویسنده و مترجم زبان فارسی، متولد سال ۱۲۹۴ در تهران، در دوران تحصیل مقطع ابتدایی از دانش‌آموزان ممتاز مدرسه و نخستین زن ایرانی بود که از دانشگاه تهران به دریافت درجه دکترا در رشته ادبیات فارسی نایل آمد. او پس از پایان تحصیل به تدریس در مدارس مشغول بود و با گذراندن امتحان دانشیاری استاد دانشگاه شد. او برای مطالعه درباره کتب درسی به کشورهای فرانسه و انگلستان سفر کرد و بعد از برگشت با عده‌ای از همکارانش دست به تغییر در کتاب‌های درسی مدارس زد و کتاب‌های تازه را به سبک جدید با در نظر گرفتن محیط و زبان کشور خود تألیف کرد.

او برای اینکه آموزگاران بتوانند کتاب‌های تازه را با سهولت تدریس نمایند، روش تدریس نوشت و همچنین کتاب‌های پنجم و ششم دبیرستان را تألیف نمود که این کتاب‌ها از سال ۱۳۴۱ به تدریج به صورت کتاب‌های رسمی در سراسر کشور تدریس شدند.

او همیشه در ضمن تدریس در دبیرستان و دانشگاه به این نکته برمی‌خورد که شاگردان از داستان‌های منظوم و معروف ادبی زبان فارسی به کلی بی‌اطلاع اند و هرگز فرصت خواندن آنها را ندارند، بنابراین درصدد برآمد که این داستان‌ها را خلاصه کند و به لباس نثر درآورد. این مجموعه که با شیوه خاصی نوشته شده بود، به نام داستان‌های دل‌انگیز ادبیات فارسی (۱۳۳۷) منتشر و برنده جایزه یونسکو شد.^{۱۱}

«راهنمای ادبیات فارسی»، «فرهنگ اعلام»، «اصطلاحات»، «فرهنگ ادبیات فارسی»، «نمونه فارسی در سلسله شاهکارهای ادبیات فارسی»، «داستان حسنک از تاریخ بیهقی»، «برگزیده قابوسنامه» (تصحیح از قدیمی‌ترین نسخ، ۱۳۵۲) و «کتاب‌های فارسی و دستور در سلسله کتاب‌های درسی» در عرصه کتاب‌های درسی و فرهنگی، «پروین و

⁹ Paygahe Khabari Shirin Tanz. Biyografi Zahra Dari. Dastresi Dar 17 Bahman 1392. Bargerefte Az Tarnomaye: <http://shirintanz.ir/> / زهرایا.

¹⁰ Masoudi, Alavi, Azam Assadat. 19 Aazar 1392. Zahra Dorri Tanz Nevis Esfahani, Rouznameye Iran, Sal Nouzdahom Sh. 5531. S. 8.

¹¹ Aghasheykh Mohammad, Maryam; Nouri Neshat, Saeid. Shahivar ve Mehr 1378. Nakhostin Dastan Nevis Zan Irani. Mahnameye Farhangi SiyasiEjtemaei Adabi Ferdosi, Sh. 56-57.

Karagözoğlu

پرویز» و «ژاله یا رهبر دوشیزگان» در زمینه داستان و «افسانه سیمرغ» (از منطق الطیر عطار) برای کودکان از آثار وی اند.

زهره کیا ۶ ماه پس از درگذشت همسرش دکتر پرویز نائل خانلری سال ۱۳۶۹ در ۷۸ سالگی درگذشت.

سپیده خلیلی

سپیده خلیلی، متولد سال ۱۳۳۸ در تهران، دوره دبیرستان را در تهرانسپری کرد. او با دانشجوی الکتروتکنیکی که در آلمان درس می خواند ازدواج نمود، همراه همسرش به آن کشور رفت و از سال ۱۳۵۹ در دانشگاه براون شوابیگ آلمان در رشته روانشناسی مدرک کارشناسی ارشد خود را گرفت.

خلیلی در سال ۱۳۶۸ با نوشتن مقاله ای در زمینه مردم شناسی برای صدا و سیما مورد تشویق یکی از مسئولین آنجا قرار گرفت و به پیشنهاد وی به طور جدی به نویسندگی روی آورد که بعد یک هفته از این ماجرا اولین کتابش را برای کودکان به اسم «بهترین مادر دنیا کیه؟» نوشت. او در همان سال وارد مجله کیهان بچه ها شد و اواخر سال ۱۳۷۱ برای بچه های زیر دبستان و سال اولی ها، مجله «رشد کودک» را راه انداخت و برای نوشتن داستانی به نام «یادداشت های غریبانه» در سروش نوجوان، لوح زرین و جایزه سفر حج را برنده شد.

خلیلی بعد از اخذ مدرک دکترای روانشناسی بالینی در سال ۱۳۸۴، مدتی به ویزیت بیماران می پرداخت که این کار را با روحیه خودش سازگار ندید، وارد کار تحقیقی شد. در این راستا با چند تن از استادان دانشگاه شهید بهشتی و در پژوهشکده خانواده همکاری کرد و روشی را برای درمان کودکان به نام روش «هنر درمانی» و به ویژه «قصه درمانی» پیشنهاد داد که برای بچه های خردسال تا ۱۱ سال انجام می شد و مورد استقبال بسیاری قرار گرفت.

او معمولاً در حوزه روانشناسی کودک و مباحث ادبی کودکان و نوجوانان می نویسد، بیش از یکصد و پنجاه عنوان کتاب ترجمه و تالیف برای خردسالان، کودکان، نوجوانان و بزرگسالان نشر نموده و جوایز جشنواره های کتاب کانون پرورش فکری کودکان، جشنواره مطبوعات کودک، دوچرخه طلایی و ... را کسب کرده است.

از آثار او می توان به «بگو نه»، «تی تی و تاتا»، «بند کفشت را ببند»، «تو کجایی»، «خجالتی نباش»، «خرگوش کوچولو»، «دست های نازنازی»، «قصه های مهربانی»، «مجموعه نقاشی می کنم و یاد می گیرم»، «مثل هیچ کس»، «طیب سرگردان»، «تخم مرغ شکلاتی»، «تخم مرغ شانسی» و «مثل هیچکس» اشاره کرد.^{۱۲}

از فعالیت های دیگر وی می توان به سردبیری مجلات مختلف همچون رشد کودک، رشد نوآموز، شاهد کودکان و پرستو و عضویت در شورای دفتر تالیف کتب درسی اشاره کرد.

سرور کتبی

سرور کتبی در سال ۱۳۳۸ در شهر اهواز به دنیا آمد و بعد از اینکه به مدرسه رفت به نوشتن خاطراتش آغاز نمود که با مرور زمان نوشتن را به طور جدی پیگیری و داستانی را با نام «شهر گل های خاکستری» در مجله رشد چاپ نمود.

¹²Khabargozari Fars. 12 Shahrivar 1394. Daste Pore Sapide Khalili Az Asare Talif Va Tarjome / Zendegi Ostad Abo Ali Sina Neveshte Shod. Dastresi Dar 22 Dey 1396 Bargerefte Az Tarnomaye: <http://www.farsnews.com/newstext.php?nn=13941012000452>.

Karagözoğlu

کتابی معلوماً برای کودکان و نوجوانان می‌نوشت و از آنجا که به نظر وی نویسندگان گروه خورد سال کمتر اند، اکنون بیشتر برای خرد سالان می‌نویسد.

از آثار تألیفی سرور کتبی، «آکسیژن و هبازی‌هایش» تندیس بلورین و لوح تقدیر از جشنواره کتاب های آموزشی رشد را دریافت نموده، «بنگ بنگ» دیپلم افتخار از یازدهمین جشنواره کتاب کودک و نوجوان کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان سال ۱۳۸۳ و لوح تقدیر از هشتمین جشنواره کتاب های آموزشی رشد رشته قصه آموزش پیش دبستانی را، «اگر اوزون نباشد» لوح تقدیر از چهارمین جشنواره کتاب های آموزشی رشد سال ۱۳۸۳، «عروسکم کو» لوح تقدیر از جایزه ادبی پروین اعتصامی سال ۱۳۸۳ و «دریا دریا» دیپلم افتخار و تندیس بلورین از هفتمین جشنواره کتاب های آموزشی رشد سال ۱۳۸۶ را کسب کرده است. «من نمی‌ترسم» برگزیده دهمین دوره جایزه کتاب فصل تابستان ۱۳۸۸ شده است، «خانم غوله به عروسی می‌رود» لوح تقدیر و تندیس از چهارمین دوره جایزه ادبی پروین اعتصامی سال ۱۳۸۹ و «کتاب‌های نارنجی» لوح تقدیر و تندیس از پنجمین دوره جایزه ادبی پروین اعتصامی سال ۱۳۹۲ را از آن خود کرده است. «قطار بازی» وی در فهرست کتاب های برگزیده برای کودکان با نیاز های ویژه از سوی دفتر بین المللی کتاب برای نسل جوان IBBY قرار گرفته است.

«قصه‌های جاجیم»، «درخت آلو»، «بستنی خورشید»، «این همه تلق و ملق»، «پله بازی و بستنی خورشید»، «اسب شهزاده و ۶ قصه ی دیگر»، «آسیاب، بچرخ»، «هیس...ساکت» و «من هم بازی» از دیگر تألیفات وی می‌باشند.^{۱۳}

سوسن طاقدیس

سوسن طاقدیس متولد سال ۱۳۳۸ در شیراز، قبل از سن مدرسه برای کودکان هم سالش قصه گوئی را آغاز کرد که این علاقه به نوشتن وگفتن قصه در سنین مدرسه ادامه پیدا کرد و در نهایت در سن هجده سالگی اولین نوشته خود را به کانون پرورش فکری کودکان برد که برای چاپ پذیرفته شد اما به واسطه تحولات اجتماعی، چاپ این کار به دست فراموشی سپرده شد.

خانم طاقدیس بعد از آن در تلویزیون شیراز، در یک برنامه عروسی به فعالیت مشغول شد و اولین قصه اش را به نام «بابای من دزد بود» در کیهان بچه ها به چاپ رساند که این شروع فعالیت جدی وی در زمینه نویسندگی شد.

طاقدیس تحصیلات دانشگاهی اش را در رشته‌های روانشناسی، جامعه شناسی، علم و ادیان آغاز کرد اما تمام تلاش خود را صرف نوشتن برای کودکان و نوجوانان کرده بود، تحصیلاتش را نیمه کاره رها کرد.

حدود ۱۶ سال همکاری مستمر با تلویزیون، بیش از یک دهه فعالیت در روزنامه کیهان از کارنامه‌های وی است.

سوسن طاقدیس به سرودن شعر برای کودکان نیز قلم برداشت که به طور پراکنده در مجلات مختلف به چاپ رسید و آثار زیادی برای کودکان به نشر رسانده که تعدادی از آنها به زبان‌های خارجی ترجمه شده اند و همچنین جوایز متعددی دریافت نموده است. از آثار وی «قدم یازدهم» که مضمون اصلی آن زندانی شدن انسان ها در باورهای خودشان و مقاومت در برابر تغییر است و از میان کارهایش محبوب‌ترین قصه برای خود خانم طاقدیس می‌باشد، جایزه کتاب

¹³Sorour Kotobi. Tarnomaye Shakhsi Sorour Kotobi. Dastresi Dar 23 Farvardin 1397. Bargerefte Az Tarnomaye: <http://www.sorourkotobi.com/about>.

Karagözoğlu

سال ۱۳۸۴ دریافت نمود و در همین سال کتاب دیگر وی به نام «شما یک دماغ زرد ندیدید؟» جایزه پروین اعتصامی را به دست آورد.

«بازی اهریمن»، «چی به چیه کی به کیه»، «سوسکی و سیل بارون، موشی توی بیابون»، «دختری دارم شاه نداره»، «بیژن و منیژه»، «توی سرمای زمستون، سوسکی و راز پنهنون»، «وای وای تله موش، آقا موشه افتاده توش»، «یکی بود»، «مجموعه قصه های پیامبران اولوالعزم»، «سوسکی خانم باغچه می خواد، اطاق با طاقچه می خواد»، «ماجراهای خاله سوسکه و آقا موشه»، «این صدای دماغ کی بود»، «داستان زندگی حضرت نوح»، «سوسکی خانم پرداره، اگرچه شوهر داره»، «رنگ‌های باور نکردنی!»، «... و دستها از خاک روئیدند»، «سوسکی داره یه بچه، تو بچه روی طاقچه» و «جوراب سوراخ» از جمله آثار منتشر شده وی اند.^{۱۴}

سعیده موسوی زاده

سعیده موسوی زاده مشهور به خاله خانجی متولد سال ۱۳۴۴ در مشهد به دنیا آمده و از دانشگاه شهید بهشتی در رشته فلسفه کارشناسی خود را گرفته است. او از سال ۱۳۶۳ به سرودن شعر و از سال ۱۳۷۱ به نوشتن قصه برای کودکان را به صورت جدی آغاز نمود و سال ۱۳۸۵ اولین همکاری های او با مجلات کودک در زمینه طنز، قصه و شعر نیز شکل گرفت که مجموعه شش جلدی از «داستان‌های شاهنامه» را برای کودکان بازنویسی کرد. این اثر با حمایت سازمان میراث فرهنگی خراسان توسط انتشارات به چاپ رسید و در مراسم کتاب سال ۱۳۸۶ خراسان به عنوان اثر برتر در ادبیات کودک استان مورد تقدیر قرار گرفت.

مسئولیت صفحه شعر کیهان بچه ها و فعالیت به عنوان یکی از کارشناسان شعر مجله رشد نوآموز از کارنامه‌های وی است و این نویسنده کودکان و نوجوانان در زمینه شعر کودک عناوین و جوایز زیادی را در کشور به خود اختصاص داده است.

«نه جیک جیک نه فار فار»، «عاشقم پس هستم»، «شعر باران»، «آن»، «به دنیا آمدن رستم»، «شهروند کوچولو»، «من و مردم ایران»، «هی برف، برف، هی برف»، «کتاب خوردنی»، «یک پرس موش»، «غول پرخور»، «آب و تاب»، «می رقصم زیر باران» و «مرغ همسایه غاز است» از آثار وی اند.

شادی بیضایی

شادی بیضایی، مترجم، نویسنده، شاعر و ویراستار کتاب های کودکان و نوجوانان سال ۱۳۵۶ در تهران به دنیا آمد و نویسندگی حرفه ای خود را از سال ۱۳۷۸ با چاپ داستان، در اولین شماره نشریه بادبادک آغاز کرد. او با چاپ داستان و شعر در "رشد کودک"، "رشد نوآموز"، "دوچرخه" و "سه چرخه"، "کیهان بچه ها" و همچنین "بادبادک" فعالیت خود را ادامه داد و در نهایت اولین کتابش را با نام «ستاره و بابا بزرگ» سال ۱۳۸۰ به چاپ رساند.

مدیریت داخلی نشریه بادبادک در موسسه پژوهشی کودکان دنیا نویسندگی با برنامه رادیویی «شب به خیر کوچولو» از فعالیت‌های وی است.

¹⁴Natanzi, Azade Sosan Taghdis. 22 Mordad 1385. Shabekeye Iran Zanan Dastresi Dar 12 Bahman 1396. Bargerefte Az Tarnomaye: http://www.iran-zanan.ir/cultural/cat_36/000578.php.

Karagözoğlu

بیضایی بیش از ۳۰ عنوان کتاب در حوزه ادبیات کودک و نوجوان منتشر نموده است که باز نویسی مجموعه «سه جلدی شاهنامه»، مجموعه ۱۵ جلدی «آموزش مفاهیم به کودکان پیش دبستانی»، «خاطرات تو»، «خنده ملوس»، «مروارید»، «خال خالی و سایه اش»، «یک جور دیگر»، «تابستانه» (آموزش ریاضی به کودکان برای سال های اول دبستان)، «شغل های شهر قصه»، «کتاب کودکی تو»، «سلامت و بهداشت»، «حیوانات»، «من»، «رفت و آمد در شهر»، «گیاهان»، «بشنو و بگو»، «خانواده»، «فصل ها»، «اینجا و آنجا»، «خانه» و «شکل ها و رنگ ها» از جمله این آثار است. بیضایی از سال ۱۳۸۷ در استرالیا به سر می برد.^{۱۵}

صوفیا محمودی

صوفیا محمودی مترجم، پژوهشگر و نویسنده سال ۱۳۳۵ در تهران به دنیا آمد و از دانشگاه تهران در مقطع لیسانس زبان و ادبیات روسی فارغ التحصیل شد. تدوین «ادبستان» شامل فرهنگ ادبیات کودک و نوجوان یکی از کار نامه های برجسته او می باشد که هم یک اثر مرجع بوده و هم از لحاظ متن و هم از لحاظ تصویر جذابیت دارد. این کتاب دارای بار آموزشی، پژوهشی و اطلاع رسانی است و برای جامعه کتابخوان و همه کسانی که برای کودکان و نوجوانان فعالیت می کنند می تواند مفید واقع شود.^{۱۶}

خانم محمودی علاوه بر مقالات متعدد و داستان هایی که در مجلات تکاپو، آدینه، زنان به چاپ رسانده است، کتاب هایی عمدتاً از نویسندگان معاصر روس را برای کودکان و نوجوانان ترجمه می کند و شاعر معروف شعر «می رم مدرسه، جیبام پر فندق و پسته» در مجموعه تلویزیونی «شهر موش ها» می باشد و یکی از گویندگان این مجموعه است.

۱۷

کتاب داستان «یک فکر بکر»، «جدول کلمات به هم ریخته»، مجموعه داستان کوتاه «زن و کودک با گنجشک و ترانه»، از تألیفات وی است.

«زن و کودک با گنجشک و ترانه»، یکی از آثار شایان توجه در زمینه ادبیات داستانی پس از انقلاب است و موضوع و قهرمان داستان ها زن است که به عنوان مادر، همسر و به عنوان فردی از اجتماع در صدد اثبات هویت مستقل خود است.^{۱۸}

عرفان نظرآهاری

عرفان نظرآهاری نویسنده و شاعر کودک و نوجوان، متولد سال ۱۳۵۳ در تهران، از نوجوانی علاقه مند به نوشتن بوده که از ۱۳ سالگی با کانون پرورش فکری ارتباط برقرار می کند و عضو مکاتبه ای کانون می شود. او بعدها با دفتر شعر جوان و خانه شاعران ایران آشنا و از اعضای آنجا شد و همچنان برای نشریات ویژه کودکان از جمله در مجله «زن روز» برای قسمت ۱۳ تا ۱۸ ساله ها و بعد برای «سروش نوجوان»، «سوره نوجوانان» به نوشتن پرداخت.

¹⁵Ketabak. Shadi Bayzaei. Dastresi Dar 7 Farvardin 1397. Bargerefte Az Tarnomaye: Ketabak.org.

¹⁶ Rouzname Ettelaat. 18 Azar 1392. Rounamayi Az Adabestan Dar Shahre Ketab. Dastresi Dar 25 Dey 1396. Bar Gerefte Az Tarnomaye: <http://www.ettelaat.com/etiran/?p=32406>.

¹⁷Abedini Hasan. 1386. Farhange Dastan Nevisane Iran. S 249. Tehran: Nashr Chashme, Chape Avval. Farrokhzad, Poran. 1386. Karnomaye Zanan Karaye Iran Az Aghaz Ta emrouz. S 1695. Tehran Nashr Ghatre Chap Avval.

¹⁸Sadeghi, Aliashraf ve Digaran. Azarmah 1370. Tazehaye Nashr. Faslname Farhangestan Zaban ve Adabe Farsi, Nameye Farhangestan 16, S 4, Sh. 4, Zemestan 77 S 169-170.

Karagözoğlu

نظر آهاری در سال ۱۳۷۵ «از روزهای سادگی» را نوشت و در سال ۱۳۷۶ «پشت کوچه‌های ابر» را منتشر کرد که این کتاب به عنوان برگزیده جشنواره کتاب کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان انتخاب گردید و در سال ۱۳۸۱ «کوله پشتی ات کجاست؟» را نوشت که این کتاب برگزیده کتاب سال و برگزیده جشنواره ادبی پروین اعتصامی شد، سال ۱۳۸۲ «نامه‌های خط خطی» را منتشر ساخت که این اثر در ۱۳۸۴ برگزیده کتاب سال سلام بچه ها شد و در جشنواره کتاب های کمک آموزشی رشد لوح تقدیر گرفت، سال ۱۳۸۳ کتاب‌های «راز مرواریدهای شهرزاد» و «لیلی نام تمام دختران زمین است» را نوشت که دومی برگزیده جشنواره کتاب های برتر شد و سال ۱۳۸۵ «پیامبری از کنار خانه ما رد شد»، «هر قاصدکی یک پیامبر است»، «بالهایت را کجا جا گذاشتی؟» و «چای با طعم خدا» را نشر نمود که آخری به عنوان کتاب برگزیده جشنواره کتاب کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان منتخب گردید و در سال ۱۳۸۶ «جوانمرد نام دیگر تو»، «من هشتمین آن هفت نفرم» و «روی تخته سیاه جهان با گچ نور بنویس» نوشت که «روی تخته سیاه جهان با گچ نور بنویس» در چهارمین جایزه کتاب فصل به عنوان اثر برگزیده انتخاب شد.

لوح افتخار دفتر بین‌المللی کتاب برای نسل جوان ibby در اسپانیا از جوایز وی است و تعدادی از کتاب‌های او به زبان خارجی ترجمه شده اند.

قرار گرفتن او به عنوان یکی از نویسندگان کتاب داستان صلح که مورد حمایت یونسکو قرار دارد از افتخارات وی است. این اثر در کره جنوبی به چاپ رسیده است و تاکنون به ۱۰ زبان ترجمه شده و به صورت موسیقایی با آهنگسازی محمد نصرتی منتشر شده است.

مسئولیت‌های فرهنگی و داوری، سردبیری برنامه ویژه نوجوانان در رادیو و نگارش پنج عنوان کتاب پژوهشی در ادبیات فارسی با موضوع‌هایی همچون عشق، قناعت، عدالت طلبی و ستم ستیزی ارزش زندگی و مرگ و هستی از کارنامه‌های وی است.

او در رشته زبان و ادبیات فارسی دکترا دارد و در دانشگاه‌ها و مراکز علمی و آموزشی مشغول تدریس است.^{۱۹}

فروزنده خداجو

فروزنده خداجو متولد سال ۱۳۴۱ در کرمانشاه که دارای مدرک کارشناسی ادبیات فارسی است، در ۱۵ سالگی اولین کتابش را به چاپ رساند اما نویسندگی را به طور جدی در ۲۱ سالگی شروع کرد.

از آثار وی «داستان‌های الفبا» به صورت مجموعه قصه‌هایی در همکاری با جمعی از نویسندگان کودک همچون محمدرضا شمس، لاله جعفری، شکوه قاسم‌نیا، مجید راستی، مهری ماهوتی و ... خلق شده است. «قصه‌های الفبا» که حاصل تجربه مشترک جمعی از نویسندگان است و تالیف آن قریب به یک سال زمان برده و قهرمانان آن از حروف الفبا تشکیل می‌شوند.^{۲۰}

«اینجا، در این پرده منم: داستانی از زندگی استاد کمال‌الملک»، «بهترین جای دنیا»، «اتوبوس»، «قابلمه»، «پسر و پروانه»، «آموزش رفتن به دستشویی»، «دستکش»، «گاو»، «جوراب پشمی»، «شیر مادر»، «افسانه‌هایی از شاهنامه»،

¹⁹Abdi Zahra. 17 farvardin 1394. Goftgo Ba Erfannazar Ahari. Zendegi Konim; Honar In Ast. Kanoon Parvareh Fekri Koodakan. Dastresi Dar 26 Dey 1396. Bargerefte Az Tarnomaye: kanoonnews.ir.

²⁰Khabrgozari Ketab Iran. 22 Bahman 1395. Ravayatha Az Roshd Janin Dar Majmooe Niniha. Dastresei Dar 23 Bahman 1396. Bargerefte Az Tarnomaye: <https://www.isna.ir/news/95112215107>.

Karagözoğlu

«بزرگاله»، «چتر»، «دعاهای کودکان»، «دیوانه وار»، «کلاه»، «چکه»، «روزی که لیمویی بود»، «سنگ»، «آرزوهای نخودی و ۶ قصه دیگر»، «دیواری که می‌ترسید و ۶ قصه دیگر»، «قابلمه‌ای که خسته شد و ۶ قصه دیگر»، «۳۶۶ قصه تصویری برای روزهای سال»، «آقانقله در عروسی و ۶ قصه دیگر»، «سبیل آقای ازدها و ۶ قصه دیگر»، «کوله‌پشتی آقاغوله و ۶ قصه دیگر»، «بچه‌های سرزمین گربه»، «جوجه کوچولو و خانم دایناسور و ۶ قصه دیگر»، «سجد خانم و ۶ قصه دیگر»، «خانه‌ای که فرار کرد و ۶ قصه دیگر»، «سنگ مردم‌آزار و ۶ قصه دیگر»، «مداد و عنکبوت و ۶ قصه دیگر»، «درخت زنگوله و ۶ قصه دیگر»، «غول ستارمخور و ۶ قصه دیگر»، «درخت»، «بیک موش و چند تا مامان و ۶ قصه دیگر»، «ابری که پایین افتاد و ۶ قصه دیگر»، «بچه‌گرگ نازنین و ۷ قصه دیگر»، «کبریتهی که رئیس آشپزخانه بود و ۷ قصه دیگر»، «سرزمین ما ایران: داستانهایی از جغرافیا» و «من عجیب و غریب» که تم فانتزی دارد، ولی دستمایه اصلی داستان آن موضوع گرسنگی است و مجموعه‌ای هفت‌جلدی با عنوان «نی‌ها» که ماجرای رشد جنین را در شکم مادر از قول جنین نقل می‌کند از آثار وی اند.^{۲۱}

فریده فرجام

فریده فرجام، متولد سال ۱۳۱۳ در تهران، نویسنده کودکان، نمایش‌نامه‌نویس و شاعر بزرگسالان دوران دبیرستان را در پاریس گذراند و از دبیرستان کار ادبی خود را با نوشتن داستان‌های کوتاه آغاز کرد و شعرها و داستان‌هایش در مجلات ادبی دهه ۱۳۳۰ منتشر می‌شد. او در زمان دانشگاه نخستین کار کودکانه‌خود را به نام «حسنی» نوشت و از دانشگاه تهران لیسانس ادبیات فرانسه گرفت.

فرجام در سال‌های ۱۳۴۱ و ۱۳۴۲ در سمینار فرهنگی کشورهای در حال توسعه، شرکت نمود، در کتابخانه بین‌المللی کودکان و نوجوانان مونیخ موضوع مذهب و سیاست در کتاب‌های کودکان را به عنوان طرح مطالعاتی خود برگزید و بخش کتاب‌های فارسی کودکان را در این کتابخانه راه‌اندازی کرد.

در سال ۱۳۴۴ برای افتتاحیه شورای کتاب کودک از خانم فرجام به عنوان نویسنده دعوت و او جزو اولین هیئت مدیره و گروه بررسی کتاب انتخاب شد. وی سال ۱۳۴۵ وارد کانون پرورش فکری کودک و نوجوان دعوت شد و در این کانون با انتشار کتاب «مهمان‌های ناخوانده» فعالیت کانون در زمینه نشر را شروع کرد که این کتاب در همان سال جایزه سلطنتی را برای خانم فرجام به ارمغان آورد. او بعد از سه سال فعالیت در کانون در سال ۱۳۴۹ به پاریس و سپس به آمستردام رفت و در آنجا از میان هزاران متقاضی تحصیل در آکادمی فیلم و تلویزیون هلند جزء هجده نفر اول، فارغ التحصیل شد.

از آثار وی نمایشنامه «تاجماه: عروس هوای مقوایی»، برنده جایزه نمایشگاه کتاب سال ۱۹۶۷ بولونیا و برنده جایزه یونسکو در ژاپن گردید و «مهمان ناخوانده» وی کتاب برگزیده شورای کتاب کودک ایران در ۱۳۴۵ شد.

فریده فرجام با نشر کتاب «زنجیر عمو زنجیر باف» در سال ۱۳۵۲ در انتشارات ابن‌سینای تبریز، کار در عرصه کودکان را کنار گذاشت و اکنون در آمریکا به فعالیت‌های ادبی و هنری خود در عرصه تئاتر و شعر برای بزرگسالان ادامه می‌دهد.

²¹Khabargozari Mehr. 11 Dey 1391. Frouzande Khodajoo Negaresha Roman Man Ajibo Gharib Ra Tamam Kard. Dastresi Dare 23 Bahman 1396. Bar Gerefte Az Tarnomaye: <https://www.mehrnews.com/news/1780229>

فعالیت در هالیوود در استودیو Concord New Horizon و تدریس در رشته کارگردانی سینما و رهبری آکتور در دانشگاه ایالتی بویزری آیداهو از فعالیت های وی است.²²

از دیگر آثار وی برای کودکان داستان «عمو نوروز» و «گل بلور و خورشید» می باشد.

شکوه قاسم‌نیا

شکوه قاسم‌نیا متولد سال ۱۳۳۴ در تهران، تحصیلات مقدماتی را در تهران گذراند و سال ۱۳۵۸ در رشته علوم سیاسی کارشناسی خود را از دانشگاه ملی دریافت نمود.

قاسم نیا، پس از اتمام تحصیلات، سال ۱۳۵۹ برای تعداد محدودی از بچه‌ها در گروه سنی سه تا پنج سال، در یک طبقه از منزل شان مهد کودک خصوصی به راه انداخت که در این مهد کودک برای کودکان شعر و قصه می‌ساخت. او پس بعد از ایجاد مهد کودک در اولین سمینار «ادبیات کودک در کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان»، به منظور استفاده از مطالب در جهت ارتقای بچه‌های مهد کودک، شرکت کرد و این سمینار سبب آشنایی وی با شاعران کودک مانند «مصطفی رحماندوست» و «نیکخواه آزاد» و ... آشنا شد. او بعد از این در مجله «کیهان بچه‌ها» به عنوان سردبیر صفحه شعر به فعالیت پرداخت و به ناچار مهدکودک را تعطیل نمود.

او همچنین انتشارات «نهاد هنر و ادبیات» تأسیس و کمی پس از آن مجله «گلک» را در سال ۱۳۶۹ که ویژه خردسالان بود راه‌اندازی نمود و سردبیری آن را بر عهده گرفت. البته وی پس از مدتی، به دلایلی از این انتشارات و مجله گلک فاصله گرفت و همچنین در سال ۱۳۷۰، از کیهان بچه‌ها جدا شد.

شکوه قاسم‌نیا شاعر و یکی از نویسندگان مطرح در حوزه ادبیات کودکان و نوجوان و از معدود نویسندگانی است که با وجود توانایی و آگاهی تکنیکی، به شکل عامدانه به کتاب‌های عام‌پسند گرایش یافته است.

قاسم‌نیا بیشتر برای گروه‌سنی خردسالان می نویسد و از او بیش از ۲۰۰ عنوان کتاب در زمینه ادبیات کودک و نوجوان منتشر شده است. حدود شصت درصد از کتاب‌های او را داستان‌ها تشکیل می‌دهد و از جمله سروده‌های وی می‌توان به ترانه برنامه‌های تلویزیونی «محل بهداشت»، «علی کوچولو»، «گنجشک اشی‌مشی»، «عمو پورنگ» و شش فیلم سینمایی کودکان اشاره کرد. آثاری از وی نیز در کتاب‌های درسی فارسی اول دبستان نیز گنجانده شده است و نمایشنامه نویسی و باز نویسی متون کهن را نیز در کارنامه خود دارد.

قاسم‌نیا برای «قطار، قطار مورچه» در سال ۱۳۸۹ لوح تقدیر از چهاردهمین جشنواره کتاب کودک و نوجوان کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، برای «هلی فسقلی در سرزمین گول‌ها» در بخش داستان کودک جایزه کتاب سال ۱۳۸۱ و برای «قصه‌ای به شیرینی عسل» در سال ۱۳۷۶ از هفتمین جشنواره کتاب کودک و نوجوان کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان لوح زرین و دیپلم افتخار را دریافت نمود. «گلک چه مهربان است» برگزیده هشتمین دوره کتاب سال وزارت ارشاد سال ۱۳۶۹ شد و لوح زرین از دومین جشنواره کتاب کودک و نوجوان کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان را در سال ۱۳۶۹ کسب کرد، «بقچه گلی» دیپلم افتخار از اولین جشنواره کتاب کودک و نوجوان

²²Ahadian, Parisa. 15 Farvardin 1396, Didar Ve Goftegoo Ba faride Farjam, Majelleye Farhangi Ve Honariye Bokhara. Dastresi Dar 1 Farvardin 1397. Bargerefete Az: <http://bukharamag.com/1396.01.17557.html> .

Karagözoğlu

کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان را در سال ۱۳۶۸ گرفت و «اندازه دنیا» دبلم افتخار از «بینال تصویر گران فرانسه» را کسب کرد.^{۲۳}

«دست کوچولو پا کوچولو»، «ماه و ماهی»، «خاله ریزه و قاشق سحرآمیز»، «خاله سوسکه و آقا موشه»، «مثل یک گل کوچک»، «بوی گل نارنج»، «به خاطر خروسه»، «صدا آموزی، کمک درسی اول ابتدایی، مجموعه شعر»، «نی‌نی مامانی قاقا می‌خواد»، «مامان بیا جیش دارم»، «مجموعه شعر «داداشی»، مجموعه «شازده کوچولو»، «کلاغه به خنده افتاد» مجموعه «ترانه‌های کودکانه حسنی»، «مجموع شعر «موش کوچولو شاعره»، «لالالالا گل شب بو»، «مجموعه شعر و داستان «میومیو»، «اتل مثل این گل‌مه عشق منه، خوشگل‌مه»، «مجموعه شعر «ترانه‌های خانه»، «مجموعه شعر و داستان «الو، الو، عمو سلام»، «سفید سیاه رامراه»، «روباہ مرغ ندیده»، «گلک چه مهربان است»، «اندازه دنیا»، «هر گردی، گردو نیست»، «بقچه گلی»، «قصه‌ای به شیرینی عسل»، «بیار حسنی و ننه کوچیکه و دختر نارنج و ترنج»، «مجموعه داستان «ستاره‌ای که افتاد»، «بیزبقتندی و ماجرای تازه»، «مجموعه «نخودی»، مجموعه «حسنی»، «مجموعه داستان «هوچک تنبل»، «مجموعه داستان «مورچه ریزه، قصه می‌گفت»، «بارون می‌آد شر شر، مجموعه داستان»، «آرزوهای کرم کوچولو، مجموعه داستان»، «کلاغه به خانه‌اش رسید، مجموعه داستان»، «پسته دهان بسته، مجموعه داستان»، «آقاموش باهوش، مجموعه داستان»، «قورباغه خجالتی، مجموعه داستان»، «کوتوله ناقلا و گول دندان طلا، مجموعه داستان»، «افسانه‌های شیرین هزار و یک شب، ۲ جلد»، «هلی فسقلی در سرزمین گول‌ها»، «آجیل مشکل‌گشا»، «خروس گردو دزد»، «لچک قرمزی»، «افسانه دیو و دختر»، «مهمان‌های ناخوانده»، «قصه‌های کوچک برای بچه‌های کوچک»، «لطیفه‌های کودکانه «چرا نمی‌خندی؟»، «کلاغ پر»، «داستان‌های نخودی»، «خاله خال خالی»، «شابی بی‌غوله»، «گربه‌ای با دم موش»، «مجموعه داستان «لب خندو» و مجموعه «یک اسم و چند قصه» از دیگر تألیفات قاسم‌نیا می‌باشند که «یک اسم و چند قصه» با همکاری گروهی از نویسندگان کودکان و نوجوانان نوشته شده است.

فریبا کلهر

فریبا کلهر رمان‌نویس و نویسنده ادبیات کودک و نوجوان سال ۱۳۴۰ در کرمانشاه به دنیا آمد. او بعد از اینکه از دانشگاه تهران لیسانس علوم تربیتی گرفت، با تحصیل در دوره کارشناسی ارشد در رشته مدیریت آموزشی رشته زبان و ادبیات فارسی را در دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه آزاد اسلامی تهران دنبال کرد. وی در این دوره از زندگی به نویسندگی روی آورد و در سال ۱۳۶۶ اولین کتابش را به اسم «همبازی باد» به چاپ رساند.^{۲۴}

همکاری با ویژه‌نامه کودکان روزنامه همشهری، فعالیت در مجله‌های رشد در عرصه ادبیات داستانی کودک و نوجوان و سردبیری ماهنامه سروش کودکان به مدت ۱۳ سال از فعالیت‌های وی است.

او اولین کسی است که به طور جدی رمان فانتزی برای نوجوانان نوشت و اولین رمان فانتزی نوجوان در ایران به اسم «امروز چلچله من» توسط این نویسنده در سال ۱۳۷۴ منتشر شد. رمان‌های بعدی او نیز بیشتر در ژانر فانتزی

²³Khabargozari Ketab Iran. 1 Mordad 1396. Shokoh Ghasemniya Baraye Nojavanan Az Pesaraki Maloul Migouyad. Dastresi Dar 25 Dey 1396. Bar gerefte Az Tarnomaye: <http://www.ibna.ir/fa/doc/book/250201/Biografiha. Zendeginame Shokouh Ghasemnia. Dastresi Dar 25 Farvardin 1397. Bar gerefte Az Tarnomaye: http://biographyha.com/13000/biography-and-photo-shokouh-qasemnia.html>.

²⁴ Zahedimotlagh. Ebrahim. 1385 Nasle Barout. Tehran: Nashre Sarir.

Karagözoğlu

هستند. رمان «هوشمندان سیاره اوراک» رمانی علمی تخیلی است که بعد از موفقیت جلد اول و بنا به درخواست خوانندگان جلد دومش نیز نوشته شد که از کارهای برجسته نویسنده در وادی ادبیات کودک و نوجوان است و امروز این کتاب برای خوانندگان به نوستالژی تبدیل شده است

کله بعد از انتشار بیش از ۴۰ کتاب در حوزه کودکان و نوجوانان در سال ۹۰ با انتشار سه رمان «پایان یک مرد»، «شروع یک زن» و «شوهر عزیز من»، فعالیت حرفه‌ای خود را به عنوان یک رمان‌نویس بزرگسال نیز آغاز کرد و این سه رمان در پنجمین دوره جایزه پروین اعتصامی، در بین ۱۲ اثر تالیفی در بخش بزرگسال به مرحله نهایی داوری راه پیدا کردند و هجین جایزه کتاب سال ۱۳۶۸ را برای «سوت فرمانروا» به دست آورد.^{۲۵}

«امروز چلچله من»، «ابروهای جادویی کیو کیو»، «دختر آئینه پوش»، «کسی که موهای مرا شانه زد»، «سالومه و خرگوش»، «از تو می‌خواهم خدا»، «خواهر خوش شانس من»، «گرمایی و سرمای»، «ماشینی که خیابان می خورد»، «دو فرشته دو برادر»، «یک درخت و چهارده میوه»، «دوچرخه و پرنده»، «تو از بهشت آمده ای»، «بوی باران»، «نردبان هزار پله»، «زمینی که همین طور می لرزید»، «مادر خسته و پسر خوش خنده»، «از آسمان حرف بزن» و «سگی که قارقار می کرد»، «قصه‌های قبل از غذا»، «سالومه و خرگوش»، «قصه‌های کرگدن»، «چه عیبی داره؟»، «من و گربه سیاه»، «تندتر از اونه که یواش باشه»، «خدای من»، «تب شصت و چهار درجه جادوگر خوشگله»، «با مثنوی پشت چراغ قرمز»، «قصه‌های آقا کوچولو»، «از تو می‌خواهم خدا»، «خواهر خوش شانس من»، «مثل دختر گل ها»، «آقای هندوانه» و «من و درخت پنیر از دیگر آثار این نویسنده اند.

در «من و درخت پنیر» راوی داستان پسری است که به دلیل شیمی‌درمانی موهایش ریخته و از نظر عاطفی آسیب دیده است و رفتن مادر به جای که همگان به آن بهشت می‌نامند باعث شده است کودک به دنبال عشق مادرانه بگردد...^{۲۶}

قدسی قاضی‌نور

قدسی قاضی‌نور، نقاش، داستان‌نویس، شاعر و از پیش کسوتان نویسنده ادبیات کودک و نوجوان در سال ۱۳۲۵ در لنگرود به دنیا آمد، در تهران دبیرستان را به پایان رساند و آنجا در رشته نقاشی وارد دانشگاه هنر شد. او در دوره دانشجویی به کار در آموزش و پرورش در پایه دبستان پرداخت که ارتباط با کودکان دروازه دنیایی تازه را به رویش گشود.

قاضی‌نور پس از دریافت لیسانس به مرکز تهیه کتاب‌های درسی رفت و ارتباطش با کودکان قطع شد و برای همین شروع کرد به نوشتن در زمینه کودکان که اولین کارش، داستان «چه کسی به چشم پسرک عینک زد» را در سال ۱۳۵۰ نوشت.^{۲۷}

وی در سال ۱۳۵۸ نسیم خاکسار از دواج کرد اما ده سال بعد در هلند از هم جدا شدند.

²⁵ Jameye Majazi madarane Irani. 6 Esfman 1396. Fariba Kalhor. Dastresi Dar 1 Farvardin 1397. Bargerefte az Tarnomaye: <https://manmamanam.com/post/871>.

²⁶ Shafaei, Arash, Dey 1389. Setayesh Malikhoullyaye Eshghe Madarane. Mahname Ketabe Mah Koudak Ve Nojavan, Sh 159, S 53-54.

²⁷ Moassese Pjoheshiye Adabiyate Koodakan. Ghodsi Ghazinour. Dastresi Dar 24 Mordad 1396. Bargerefte Az Tarnomaye: iranak.org .

Karagözoğlu

«کپور خیالباف»، «میهمانی مهتاب»، «آب که از چشمه جدا شد چه کرد؟»، «با هم»، «همه بهانه است پدر»، «دو طبقه»، «بهترین باغ وحش دنیا»، «ویتنام گوه‌های است... و پدر بزرگ نمی‌میرد»، «با شدن، بی شدن»، «از ماهی‌ها یاد گرفتم»، «با شدن، بی شدن»، «اسباب‌کشی»، «آن روز پدرم می‌خندد»، «آن شب بارانی»، «اما چه کیوتری»، «چه کرم ابریشمی»، «آب و گندم»، «آرزو» و «قصه‌های داداشم» از تألیفات وی اند.

گیتا گرکانی

گیتا گرکانی، نویسنده، مترجم و پژوهشگر ایرانی‌سال ۱۳۳۷ در تهران به دنیا آمد. او از دانشکده هنرهای دراماتیک لیسانس ادبیات و نمایشنامه‌نویسی گرفت و ۱۰ سال سرپرست گروه تئاتر و سینمای شورای کتاب کودک بود.

این نویسنده که بیشتر فعالیتش در حوزه ادبیات کودکان و نوجوانان است، آثار زیادی را در ژانر ترسناک برای نوجوانان ترجمه کرده است. او جایزه بهترین ترجمه رمان نوجوانان جشنواره کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان را در سال ۱۳۸۳ برای رمان «ژانوس» و جایزه پروین اعتصامی را برای کتاب «فصل آخر» دریافت کرده است.

این فعال کودک و نوجوان که بیشتر ترجمه‌هایش با موضوع ترسناک است، بر این اعتقاد است که اگر بخواهیم دقیق به داستان‌های ترسناک نگاه کنیم هیچ داستانی ترسناک‌تر از واقعیت نیست. داستان‌های ترسناک هیچ کدام در حقیقت ترسناک نیستند و هر کدام فکر و منطقی پشتشان است و چیزی را یاد می‌دهند، با این تفاوت که هیجان زیادی می‌آفرینند و همچنین می‌تواند تفکر و روانشناسی پشت کار قضیه باشد.

به باور وی یکی از دلایل این امر این است که ما داریم در جهان ترسناکی زندگی می‌کنیم و می‌توان گفت ترس در این داستان‌ها به مراتب کمتر از ترس در زندگی واقعی است و ادبیات ترسناک از این جهت خوب است که باعث می‌شود مخاطب چیزی را تجربه کند بدون این‌که برایش اتفاق بیفتد و برای چنین موقعیت‌های دور از انتظاری آماده می‌شود.

گرکانی تاکنون توانسته است جایزه‌ی بهترین ترجمه‌ی رمان نوجوانان جشنواره کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان ۱۳۸۳ سال را از آن خود کند. او در حوزه‌ی ادبیات بزرگسال نیز فعال است و کتاب «فصل آخر» او در سومین دوره‌ی جایزه‌ی ادبی پروین اعتصامی در سال ۱۳۷۸ موفق رمان برگزیده ایرانی شد و مورد تقدیر قرار گرفت.^{۲۸}

«قصه‌هایی برای خواب کودکان»، «سکوت و داستان‌های دیگر»، «فصل آخر»، «حطرون‌ها و پروانه‌ها»، «تاریخ سینما»، «هیچ‌کس توی آینه نیست»، «فصل آخر»، «پنجره‌های عوضی» و «آشپزی ملکه» از تألیفات وی اند.

لاله جعفری

لاله جعفری فیلم‌نامه‌نویس، داستان‌نویس، مترجم و کارگردان متولد سال ۱۳۴۵ در اصفهان در رشته هنرهای دراماتیک از دانشگاه تهران مدرک کارشناسی خود را گرفت. نوشتن فیلم‌نامه سریال‌های تلویزیونی کودک و نوجوان، مسئول جلسات قصه‌نویسندگان در سروش کودکان ۱۳۸۴، مسئول جلسات قصه‌نویسندگان در انجمن نویسندگان ۱۳۸۶ و مسئول جلسات قصه‌نویسندگان در کانون پرورش کودکان و نوجوانان ۱۳۸۷ از کارنامه‌های وی است.

²⁸Khabrgozari Ketabe Iran. 4 Mehre 1391. Gita Gorgani: Dastanhaye Tarsnak Mitavanand Amouzande Bashand. Dastresi Dar 27 Khordad 1397. Bargerefte Az Tarnomaye: <http://www.ibna.ir/fa/doc/tolidi/148715>.

Karagözoğlu

داستانهای لاله جعفری با زبان ساده برای سنین ابتدایی و برای کودکان و نوجوانان تهیه می شود و برخی از این آثار به زبانهای دیگر نیز ترجمه شده است و جوایزی به او تعلق گرفته است که از جمله ده جایزه جهانی برای کتاب «نگهبان خورشید» را می توان نام برد.

«بوی خوشمزه»، «آن روز، هشت صبح»، «قشنگترین جا»، «عمه نارنجی»، «لنگه جوراب قرمز»، «نقلی و گلی»، مجموعه «قصه های ساندویچی»، «بزکوهی»، «شلیپ شلیپ»، «موسی (ع) و دو دختر»، «یونس (ع) در شکم نهنگ»، «دهد در قصر ملکه»، «پسری با رود آمد»، «موسی (ع) پیامبر می شود»، «ابراهیم (ع) به دنیا آمد»، «بی بو»، «ابراهیم (ع) در آتش»، «داستانهای زیبا برای بچه ها»، «ماشین عروس»، «وانت سواری»، «مسافرت»، «کیک تولد»، «یک روز یک میمونه»، «قصه های علی و گلی»، «قرقره و قرقره»، «کلاغ ورزشکار»، «قصه خانه ای که سطل آشغال نداشت»، «کریمخان زند»، مجموعه هفت قصه از «قصه های جن و پری» از آثار وی برای کودکان و نوجوانان اند.

کتاب «قرمزی» مجموعه داستان هایی است به زبان ساده و کودکانه برای بچه ها که در دنیا و نگاه آنان هر چیز جان دارد و با آنها حرف می زند، از ماشین، موتور، چراغ راهنمایی گرفته تا سی دی، تلمبه، کلاغ و گربه. در این داستان ها، بچه ها بر قایق خیال نویسنده می نشینند و به کمک نقاشی های زیبا یک بار دیگر به دنیای زنده خیال خود قدم می گذارند.²⁹

مژگان شیخی

مژگان شیخی، نویسنده، ویراستار و مترجم، متولد سال ۱۳۴۱ در تهران در رشته مترجمی زبان انگلیسی کارشناسی خود را گرفته است. شیخی از سال ۶۳ با مجلات فرهنگی و ادبی، گروه کودک صدا و سیما و جشنواره های ادبی مختلف همکاری می نمود، کار نوشتن را با داستان «بلبل نوک طلا و باغ آرزوها» آغاز کرد.

شیخی سال ۱۳۸۷ برگزیده بیست و ششمین دره جایزه کتاب سال جمهوری اسلامی و شانزدهمین دوره جایزه جهانی کتاب سال ۱۳۸۷ شد.³⁰

از او تاکنون بیش از ۱۵۰ عنوان کتاب منتشر شده است که برخی از آنها برای فیلم های سینمایی قرار گرفته اند. او هم در زمینه ادبیات کودکان و هم ادبیات بزرگسالان فعالیت داشته است و از آثار تألیفی او در زمینه ادبیات کودک می توان به مجموعه «چرا خورشید خواب ماند؟ و قصه های دیگر»، مجموعه «قصه های تصویری از کلیله و دمنه»، «دفترچه خاطرات یک کلاغ»، مجموعه «قصه هایی برای دختر کوچولوها»، مجموعه «قصه های حسنی»، مجموعه قصه های کوچک برای بچه های کوچک»، مجموعه «قصه های تصویری از پروین اعتصامی»، مجموعه «قصه های تصویری از الهی نامه»، «ماجراهای پسرک فضایی»، «تابستان و غاز سفید»، «دستی برای دوستی» و «گلی در سرزمین زمستان ها» و «۳۶۵ قصه برای ۳۶۵ روز سال»، «قوری غمگین و قصه های دیگر»، «قوری غمگین و قصه های دیگر»، مجموعه «قصه های تصویری از گلستان» و «خفاش کوچولو و یک قصه دیگر» اشاره کرد.

²⁹ Lale Jafari. 8 Tir 1394. Tarnomaye Jame Sher Ve Adabiyate Koodak. Dastresi Dar 10 Ordibehesht 1397. Bargerefte Az Tarnomaye: meslemah.ir.

³⁰Rasekhoon. Mojgane Sheikhi. Dastresi Dar 13 Ordibehesht 1397. Bargerefte Az Tarnomaye: <http://rasekhoon.net/mashahir/show/602441>.

مژگان کلهر

مژگان کلهر ویراستار، نویسنده و مترجم کودکان و نوجوانان سال ۱۳۵۰ در تهران به دنیا آمد و در رشته مترجمی زبان انگلیسی مدرک کارشناسی دارد. عضویت در شورای ترجمه و داستان طنز کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان از کارنامه های وی است. او از سال ۱۳۶۸ فعالیت حرفه‌ای خود را با نوشتن در مطبوعات مختلف و سپس در حوزه ادبیات کودک و نوجوان با مجله «سروش نوجوان» آغاز کرد و مدت ده سال سردبیر بخش «مجله در مجله» این نشریه بود. از کلهر تا کنون اعم از تألیف و ترجمه آثار زیادی برای دو گروه کودک و نوجوان به چاپ رسیده است که برخی از آنان از جمله «نامه ای از آسمان» برگزیده لوح زرین کتاب سال کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، «کلاغ‌ها نمی‌پرند» برگزیده کتاب سال سروش نوجوان است و «کسی که موهایم را شانه زد» لوح زرین کتاب سال پروین اعتصامی، «خورشیدی بر خاک» لوح زرین جشنواره مطبوعات کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان و «به آینه نگاه نمی‌کنم» لوح زرین و دیپلم افتخار کتاب سال کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان را دریافت نموده است. مجموعه چهار جلدی «آفتاب و عزیزخانم»، «کسی که موهایم را شانه زد»، مجموعه داستان «به آینه نگاه نمی‌کنم»، «مهارت‌های زندگی برای کودکان»، «دختری با روبان سفید» و «هی با من دوست می‌شوی» بعضی از تألیفات وی در عرصه کودکان و نوجوانان می‌باشند.

منیرو روانی‌پور

منیرو روانی‌پور متولد سال ۱۳۳۳ در بوشهر، تحصیلات ابتدایی و متوسطه را در آنجا گذراند و بعد از اینکه از دانشگاه شیراز در رشته روانشناسی فارغ التحصیل شد، به آمریکا رفت و از دانشگاه ایندیانا در رشته علوم تربیتی فوق لیسانس گرفت. روانی‌پور سال‌های زیادی برای کودکان نوشت و آثاری برای کودکان چون «گنجشک و آقای رییس جمهور» و «ترانه‌های کودکان» منتشر نموده بود که با مورد توجه قرار گرفتن داستان‌های وی و به توصیه نزدیکانش، وارد داستان‌نویسی دنیای بزرگسالان شد و در سال ۶۷ اولین مجموعه داستانی خود به نام «کنیزو» را منتشر نمود. او یک سال بعد از آن اولین رمان خود را به نام «اهل غرق» به چاپ رساند که این رمان مورد توجه منتقدان قرار گرفت و از آثار وی «رعدنا» مجموعه «نازلی» در دوره سوم ۱۳۸۳ جایزه گلشیری برگزیده شد.^{۳۱}

آثار منیرو روانی‌پور از لحاظ محتوایی دو حوزه متفاوت را در برمی‌گیرد و نوع و شکل اسطوره‌های به کار گرفته شده در این دو حوزه متفاوت است. در آثار نخستین که عناصر بومی و اعتقادات مردم جنوب کشور به تصویر کشیده شده است، اسطوره سازی از ابزار مهم نویسنده در فضا سازی و شخصیت پردازی است و ویژگی سبکی وی محسوب می‌شود. در هر دو دسته از آثار، مهم‌ترین کارکرد اسطوره هویت سازی است.^{۳۲}

از آثار او برای کودکان می‌توان به «گلپر، ماه و رنگین کمان» اشاره نمود.

³¹Kamli Sarvestani, Marziye. 20 Ordibehesht 1391. Shakhsiyat Pardazi Zanan Va Mardan Dar Dastanhaye Moniroo Ravanipour. Majalle Adabi Hichestan. Dastresi dar 23 Esfand 1396. Bargerefte Az Tarnomaye: <http://nasour.net/1391.02.20/738.html>.

³²Monnesan Farzane; Khaeghi Abbas Va... 1393. Binesh Asatiri Dar Asare Moniroo Ravanipoor. Faslname Erfni Va Osoure Shenakhti Sh 37, S 10.

مهري ماهوتی

مهري ماهوتی نویسنده و شاعر کودکان و نوجوانان، متولد سال ۱۳۴۰ در بابل، دوران تحصیل را تا پایان دیپلم در بابل گذراند و پس از قبول شدن در رشته بانکداری به تهران آمد. از آنجا که رشته تحصیلی خود را با روحیه اش سازگار نمی‌دید، آن را رها کرد و قدم در فعالیت‌های فرهنگی گذاشت.

او نخستین قصه‌ها و شعرهایش را در کلاس انشا نوشته بود و اولین کار مطبوعاتی‌اش در «کیهان بچه‌ها» منتشر شد. همکاری با مجله «جانبازان» و «زن روز»، همکاری با مجله‌هایی که برای کودکان و نوجوانان چاپ می‌شد و همکاری با دفتر تالیف کتب درسی و مجلات کمک آموزشی رشد از فعالیت‌های وی بوده و تا امروز عضو تحریریه دفتر تالیف کتب درسی و مجلات کمک آموزشی رشد است.

او علاوه بر شعر و قصه در زمینه باز آفرینی آثار برجسته ادبیات کهن و بازنویسی موضوعات تاریخی تلاش قابل توجهی داشته و تعدادی از آثار ماهوتی در جشنواره‌های فجر، لاک‌پشت پرنده، جشنواره قرآنی، پروین و ایثارگران، رشد و مطبوعات مورد تقدیر قرار گرفته و یا جایزه گرفته است.^{۳۳}

او حدود ۲۵۰ کتاب قصه و شعر منتشر نموده است و از آثار وی برای کودکان و نوجوانان می‌توان به «بچه‌های مرد»، «روزهای پاییزی»، «سفر به سرزمین خاکستری»، «قصه‌های خاله شیرین»، مجموعه پنج جلدی «قصه‌های زینب»، مجموعه پنج جلدی ماجراهای «آقای تنبل»، «سکه‌های کوچک آرزوهای بزرگ»، «بیب بیب بوق بوق»، «نان خوشمزه»، «کفش‌های جیک جیکی» و «کمد پرماجرا» اشاره کرد.

در کمد پرماجرا مجموعه ۸ داستان کوتاه درج شده که عناوین آنها عبارت است از کمد نمناک، چوبلباسی، پیف‌پیف، دردر بچه‌ای، بیچاره، خاله سوزن، دعوا، شب مهمانی، و خداحافظ کمد پرماجرا می‌باشد.

مینو امیرقاسمی

مینو امیرقاسمی استادیار بازنشسته جامعه‌شناسی ادبیات، نویسنده و محقق سال ۱۳۲۹ در تبریز به دنیا آمد. وی در رشته فرهنگ و زبان‌های باستانی ایران از پژوهشکده فرهنگ ایران مدرک کارشناسی ارشد و در رشته جامعه‌شناسی ادبیات از دانشگاه تبریز مدرک دکترا را کسب نموده و طی سال‌های ۱۳۵۵ تا ۱۳۶۲ به عنوان عضو هیئت علمی فرهنگستان زبان ایران، از سال ۱۳۶۲ تا سال ۱۳۹۰ به عنوان عضو هیئت علمی دانشگاه تبریز در گروه زبان و ادبیات فارسی به تحقیق و تدریس مشغول بود. همکاری با دایره المعارف بزرگ اسلامی و تألیف بخش مربوط به انسان‌شناسی آذربایجان برای کتاب «آذربایجان، تاریخ و فرهنگ» از کارنامه‌های وی است.

او در آغاز به نوشتن کتاب‌های کودک و نوجوان مشغول شد و بعد از ۱۶ سال تلاش برای تألیف اولین «فرهنگ کودک و نوجوان» در ایران، آن را در سال ۱۳۸۷ به چاپ رساند. از دیگر کارهای او می‌توان به کتاب «درباره قصه‌های اسطوره‌ای» اشاره کرد که حاصل پژوهش او بر روی داستان و قصه‌های اساطیری ایران است.

از خانم امیرقاسمی در عرصه کودکان و نوجوانان کتاب‌های «هر کاری راهی دارد»، «کی از همه بزرگتره؟»، «پیرزن مو پنبه‌ای»، «باران خوشبو» و «فیل کوچولو دماغت کو؟» را می‌توان نام برد.^{۳۴}

³³Koodak24. Zendeginame Mehri Mhouthi. Dastresi dar 14 Ordbehesht 1397. Bargerefte Az Tarnomaye: <http://koodak24.ir/directories/details/949> 8.

نورا حق پرست

نورا حق پرست متولد سال ۱۳۴۰ در تهران در رشته ادبیات کارشناسی دارد. او از بچگی به مطالعه کتاب و نوشتن علاقه داشت و انشاهای خوبی می‌نوشت که جرعه نویسندگی برای وی از حدود ۱۱ سالگی زده شد. علت آن هم ورودم به رادیو، به عنوان گوینده بود. خواندن متن و در کنار آن نوشتن، برای وی سبب شد تا به نوشتن داستان و نمایشنامه در رادیو روی بیاورد و تجربه نوشتن را به این شکل ادامه دهد.

حق پرست در سنین ۱۹، ۲۰ سالگی نوشتن کتاب را به طور حرفه‌ای شروع کرد و در سال ۱۳۵۸ کتابی را برای مخاطب کودک با عنوان «بیک سبد گل» و در کنار آن کتابی را برای بزرگسال به نام «شب‌های خاکستری» منتشر نمود.

او مدیر انتشارات کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان است و نزدیک به ۸ سال سردبیر مجله‌هایی مانند رشد کودک و نوآموز بوده و در رادیو نیز به عنوان سردبیر گروه کودک فعالیت داشته است.

او همچنین علاوه بر کتاب‌های کودک و نوجوان، مجموعه کتابی را با عنوان «راه بهتر» نوشته، که محور آن مهارت‌های زندگی و رفتارهای اجتماعی است.^{۳۵}

«پروانه های آبی»، «ماجرای شیری که غمگین بود»، «دخترک و باران»، «خروس جهانگرد»، «پهلوان واقعی»، «بیک سبد گل»، «مثل آینه»، «زمستان سبز»، «ماجرای شیری که غمگین بود»، مجموعه «نگران پروانه‌ها»، «باغچه بره کوچولو»، «کوه جواهر»، «بیکی کم است»، «بهادر»، «دخترک و باران»، مجموعه «یادهای کودکی»، «نوک طلا رفته کجا؟»، «تابستان دهکده ما» و «بیک راه بهتر» از تألیفات وی برای کودک و نوجوان می‌باشند.

نتیجه‌گیری

ایران در زمینه ادبیات کودک و نوجوان بعد از انقلاب خوب درخشیده است و زنان در این زمینه سهم بزرگی را به خود اختصاص داده اند. زنان ایرانی چه در داخل ایران و چه خارج ایران توانسته اند تحصیلات خود را به پیش ببرند و آثار زیادی را به خصوص در زمینه ادبیات کودکان و نوجوانان به وجود بیاورند. جایگاه زنان ایرانی فقط به نویسندگی در زمینه ادبیات کودکان و نوجوانان محدود نبوده بلکه در این عرصه به عنوان فعالان برجسته جایگاه خود را مستحکم نموده اند. اکنون کودکان ایرانی می‌توانند کتاب‌ها و داستان‌های را که با احساس همجنس مادران‌شان نوشته شده است بخوانند و از آن‌ها همچنان قصه‌های مادرانه لذت ببرند.

با آثاری که در این زمینه نوشته شده است، اعتماد به نفس، حس زیبا شناسی، مهارت‌های یادگیری، تفکر و استعداد شنیداری و گفتاری کودکان و ذوق ادبیات آن‌ها به دست می‌آید.

³⁴ Farrokhzad, Pourn. 1381 Karnomaye Zanan Iran Az Dirouz Ta emrouz. Nashre Ghatre. Khabargozari Kar Iran, 12 ordibehesht 1392. Minoos Amirghasemi Dabir Elmi Chaharomin Jashnvare Ketab Sal Tabriz Shod. Dastresi Dar 19 Farvardin 1397. Bargerefte Az Tarmay: www.ilnnews.com.

³⁵ Bashga Kbagozari Javan. 27 Tir 1394. Noura Haghparast. Barkhi Navisandegan Emrouz Dar Tariki Minavisand. Dastresi, Dar 15 Ordibehesht, 1397. Bargerefte Az Tarnomaye: <https://www.yjc.ir/fa/news/5265482>

Kaynaklar

ABDÎ, Z., (1394). “*Goftgo Ba Erfannazar Ahari. Zendegi Konim; Honar In Ast.* Kanoon Parvaresh Fekri Koodakan. Dastresi Dar 26 Dey 1396. Bargerefte Az tarnomaye: kanoonnews.ir.

ABEDİNİ, H., (1386), “Farhange Dastan Nevisane Iran”. Tehran: Nashr Chashme, Chape Avval. Farrokhzad, Poran. 1386. Karnomaye Zanan Karaye Iran Az Aghaz Ta Emrouz. Tehran Nashr Ghatre Chap Avval s. 249.

AGHASHEYKH, M.M.- NOURİ N., Saeid, S. M., (1378). Nakhostin Dastan Nevis Zan Irani. Mahnameye Farhangi SiyasiEjtemaei Adabi Ferdosi.

AHADİAN, P., (1396). *Didar Ve Goftegoo Ba Faride Farjam*, Majelleye Farhangi Ve Honariye Bokhara. Dastresi Dar 1 Farvardin 1397. Bargerefete Az: <http://bukharamag.com/1396.01.17557.html>.

ALAVİ, M., (1392). Aazar Zahra Dorri Tanz Nevis Esfahani, Rouznameye Iran, Sal Nouzdahom Sh. 5531 Assadat.

ALİPOUR, P., (1391). Damghe Soukhte Mikharim. Tehran: Nashre Monadi Tarbiyat.

ALİPOUR, P., (1396). Entesharate Soureye Mehr Dastresi Dar 3 Farvardin 1396. Bar Gerefte Az tarnomaye: <https://www.sooremehr.ir/fa/author/128>.

DOLATABADİ, P., (1396). *Moassesseye Pejoheshiye Tarikhe Edebiyate Koodakan.*, Dastrese-yi dar 3 Farvardin 1396 Bargerefte ez Tarnomaye: <https://koodaki.org/parvin-dolatabadi>.

EHTESHAM, N., *Mosahebe Ba khanome Parvin Alipour. Navisandeye Koodak va Nojavan.* Nashreyeye İnternetiye Javan. Bargerefte Az: <https://www.nojavanha.com/category/?p=4260>.

FARROKHZAD, P., (1381). *Karnomaye Zanan Iran Az Dirouz Ta emrouz. Nashre Ghatre.* Khabargozari Kar İran, 12 ordibehesht 1392. Minoos Amirghasemi Dabir Elmi Chaharomin Jashnvare Ketab Sal Tabriz Shod.Dastresi Dar 19 Farvardin 1397. Bargerefte Az Tarmay: www.ilnanews.com.

HADAVİ, M., (1385). Parvin Dolatabadi. Tazkere Shoaraye Ostone Esfahan, Bayat. Reza Gorouhe Zaban ve Edebiyate Farsi.

KOTOBİ S., (1397). *Tarnomaye Shakhsi Sorour Kotobi.* Dastresi Dar 23 Farvardin 1397. Bargerefte Az Tarnomaye: <http://www.sorourkotobi.com/about>.

Karagözoğlu

MONNESAN F., *Khaeghi Abbas Va...* (1393). Binesh Asatiri Dar Asare Moniroo Ravanipoor. Faslname Erfni Va Osoure Shenakhti Sh 37.

NABİPOUR, S., (1392). *Gape Hafta: Atousa Salehi, Navisande ve Motarjeme Asare Koodekan Rouzname-yi İran*, Dastrasi Dar: 28 Shahrivar 1392. Sh. 5465, Kitabak.

NATANZİ, A., (1385). *Shabekeye İran Zanan* Dastresi Dar 12 Bahman 1396. Bargerefte Az Tarnomaye: http://www.iranlanan.ir/cultural/cat_36/000578.php.

NEJAD, A., (1386). Shaban dastresi dar 1 Esfand. Bar gerefte ez tarnamaye:

<http://www.afsanehshabannejad.com/index.php/fa/afsanehman/activities>.

SADEGHİ, A.,- D, A., (1370). Tazehaye Nashr. Faslname Farhangestan Zaban ve Adabe Farsi, Nameye Farhangestan 16, S4, Sh. 4, Zemestan 77 s. 169-170.

SARVESTANİ K., M., (1391). *Shakhsiyat Pardazi Zanan Va Mardan Dar Dastanhaye Moniroo Ravanipour. Majalle Adabi Hichestan*. Dastresi dar 23 Esfand 1396. Bargerefte Az Tarnomaye: <http://nasour.net/1391.02.20/738.html>.

SHAFAEİ, A., (1389). *Setayesh Malikhoulyaye Eshghe Madarane*. Mahname Ketabe Mah Koudak Ve Nojavan, Sh 159, s. 53-54.

Moassese Pjoheshiye Adabiyate Koodakan. Ghodsi Ghazinour. Dastresi Dar 24 Mordad 1396. Bargerefte Az Tarnomaye: iranak.org.

ZAHEDİMOTLAGH, E., (1385) *Nasle Barout*. Tehran: Nashre Sarir.

Jameye Majazi madarane Irani. 6 Esfman 1396. Fariba Kalhor. Dastresi ar 1 Farvardin 1397. Bargerefte az Tarnomaye: <https://manmamanam.com/post/871>.

Bashga Kbargozari Javan. 27 Tir 1394. *Noura Haghparast. Barkhi Navisandegan Emrouz Dar Tariki Minavisand*. Dastresi, Dar 15 Ordibehesht, 1397. Bargerefte Az Tarnomaye: <https://www.yjc.ir/fa/news/5265482>.

Khabrgozari Ketabe Iran, (22 Bahman 1395). Ravayatha Az Roshd Janin Dar Majmooe Niniha. Dastresei Dar 23 Bahman 1396. Bargerefte Az Tarnomaye: <https://www.isna.ir/news/95112215107>

Khabargozari Mehr. (11 Dey 1391). Frouzande Khodajoo Negareshe Roman Man Ajibo Gharib Ra Tamam Kard. Dastresi Dare 23 Bahman 1396. Bar Gerefte Az Tarnomaye: <https://www.mehrnews.com/news/1780229>.

Khabargozari Ketabe Iran, (1 Mordad 1396). Shokoh Ghasemniya Baraye Nojavanan Az Pesaraki Maloul Migouyad. Dastresi Dar 25 Dey 1396. Bar gerefte Az Tarnomaye: <http://www.ibna.ir/fa/doc/book/250201/>

Biografiha. Zendeginame Shokouh Ghasemnia. Dastresi Dar 25 Farvardin 1397. Bar gerefte Az Tarnomaye: <http://biographyha.com/13000/biography-and-photo-shokouh-qasemnia.html>

Karagözoğlu

Khabrgozari Ketabe Iran, (4 Mehre 1391). Gita Gorgani: Dastanhaye Tarsnak Mitavanand Amouzande Bashand. Dastresi Dar 27 Khordad 1397. Bargerefte Az Tarnomaye: <http://www.ibna.ir/fa/doc/tolidi/148715>.

Khabargozari Fars, (12 Shahrivar 1394). Daste Pore Sapide Khalili Az Asare Talif Va Tarjome / Zendegei Ostad SINA Abo Ali Neveshte Shod. Dastresi Dar 22 Dey 1396 Bargerefte Az Tarnomaye: <http://www.farsnews.com/newstext.php?nn=13941012000452>.

Koodak24. Zendegeiname Mehri Mhouti. Dastresi dar 14 Ordbehesht 1397. Bargerefte Az Tarnomaye: <http://koodak24.ir/directories/details/949>.

Ketabak. Shadi Bayzaei. Dastresi dar 7 Farvardin 1397. Bargerefte Az Tarnomaye: Ketabak.org.

Paygahe Khabari Shirin Tanz. Biyografi Zahra Dari. Dastrese-yi Dar 17 Bahman 1392. Bargerefte ez Tarnomaye: <http://shirintanz.ir/زهر-اندژی>.

Rouzname Ettelaat, (18 Azar 1392). Rounamayi Az Adabestan Dar Shahre Ketab. Dastresi Dar 25 Dey 1396. Bar Gerefte Az Tarnomaye: <http://www.ettelaat.com/etiran/?p=32406>.